

Sygn. akt: III U 588/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Teresa Suchcicka
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Małgorzata Laskowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 grudnia 2014 r. w O.

sprawy z odwołania R. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania R. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 30 maja 2014r. **znak** (...)

orzeka:

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje R. Z. prawo do emerytury począwszy od 30 maja 2014r.;
2. stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

UZASADNIENIE

R. Z. wniósł odwołanie od decyzji (...) w P. z dnia 30.05.2014r., znak (...), którą ZUS odmówił mu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych z uwagi na nieudowodnienie 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Domagał się zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu wskazał, że w okresach: od 02.07.1973r. do 23.10.1974r. oraz od 07.04.1977r. do 31.12.1998r. pracował w szczególnych warunkach. Podał, że Fabryka (...) w Prywatyzacji w M. została wykreślona z rejestru przedsiębiorców i nie ma możliwości uzyskania prawidłowego świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. wniósł o jego oddalenie.

W uzasadnieniu podniósł, że R. Z. w dniu 20.05.2014r. złożył w Inspektoracie w M. wniosek o ustalenie uprawnień do emerytury, na podstawie przepisów ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Organ rentowy ustalił, że na dzień 01.01.1999r. ogólny staż pracy ubezpieczonego wyniósł 25 lat i 6

miesiące okresów składkowych, zaś do pracy w szczególnych warunkach nie uwzględniono żadnego okresu. ZUS do pracy w szczególnych warunkach nie uwzględnił okresu pracy od 02.07.1973r. do 23.10.1974r. i od 07.04.1977r. do 31.12.1998r. w Fabryce (...) w M., ponieważ w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 30.09.2003r. podany charakter pracy nie odpowiada charakterowi pracy ściśle według wykazu A, działu III, poz. 69 z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. oraz brak jest powołania się przez zakład pracy na zarządzenie resortowe. Biorąc powyższe pod uwagę Oddział ZUS stwierdził, że R. Z. nie spełnia przesłanek do nabycia prawa do emerytury według przepisów art. 184 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ do dnia 01.01.1999r. nie udokumentował 15 lat pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

R. Z., urodzony w dniu (...), złożył w ZUS w dniu 20.05.2014r. wniosek o przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. W dniu (...) odwołujący ukończył 60 lat. Na dzień 01.01.1999r. udowodnił łączny okres zatrudnienia w wymiarze 26 lat i 6 miesięcy okresów składkowych.

[okoliczności bezsporne, wniosek k. 1-2, karta przebiegu zatrudnienia k. 22 akt ZUS (...)nr (...)]

W okresie od 02.07.1973r. do 30.09.2003r., z przerwą na odbycie zasadniczej służby wojskowej (w okresie 24.10.1974r. – 04.06.1977r.), R. Z. zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w Fabryce (...) w M., którego następcą prawnym jest (...) Sp. z o.o. w M. - obecnie w likwidacji, na stanowisku tłoczarz w Wydziale P-2.

Zakład ten należał do sektora przemysłu metalowego. Były tam dwa wydziały: Wydział P - 1 i Wydział P - 2. Wydział P - 1 zajmował się obróbką wiórową. Praca wykonywana na tym wydziale nie była uznawana przez zakład pracy za wykonywaną w warunkach szczególnych. Wydział P - 2, w którym odwołujący się cały czas pracował, zajmował się produkcją nitów, wkrętów, nakrętek, blachowkrętów z drutów przy pomocy pieców hartowniczych, różkarek, walcarek. Praca na tym wydziale była zaliczana przez zakład pracy do wykonywanej w warunkach szczególnych. Na hali panował hałas - ponad 120 decybeli. Unosiły się również opary olejowe. Stosowano trójchlorek etylenu.

R. Z. od początku zatrudnienia był ustawiaczem maszyn na wydziale obróbki plastycznej, gdzie wytwarzano gwoździe, wkręty, nakrętki z drutu metodą kłucia.

R. Z. tłoczył gwoździe, śruby, blachowkręty, nity, pracował przy najgłośniejszej maszynie na hali - tłoczył nakrętki. Pracował na maszynach 410, 420, BP20, które stały na hali produkcyjnej i służyły do produkcji gwoździ, nitów. Obsługiwał automat do wyrobów z drutu Używał też rowkarki, walcarki. Posiadał ubranie ochronne, buty, rękawic nie używał bo nie pozwalały na to warunki.

W okresie całego tego zatrudnienia odwołujący otrzymywał dodatek szkodliwy.

[dowód: Karty wynagrodzeń, umowa o pracę z dnia 02.07.1973r., angaże z lat 1991 – 2002r., świadectwo pracy z dnia 30.09.2003r., świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 30.09.2003r., zeznania świadków: M. P. (rozprawa z dnia 29.10.2014r., adnotacja 00:09:35, k. 26 a.s.), S. M. (rozprawa z dnia 29.10.2014r., adnotacja 00:15:48, k. 26-27 a.s.), zeznania odwołującego się (rozprawa z dnia 10.12.2014r., adnotacja 00:01:12, k. 47- 48 a.s.), akta emerytalne świadka S. M. i M. P.]

Z tytułu powyższego zatrudnienia Fabryka (...) w Prywatyzacji w M. wystawiła odwołującemu w dniu 30.09.2003r. świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, gdzie pracę odwołującego się w okresie od 02.07.1973r. do 30.09.2003r. na stanowisku nastawiacza do obróbki plastycznej zaliczono do pracy w warunkach szczególnych, o której mowa w wykazie A, dział III, poz. 69 pkt 3.

[okoliczność bezsporna, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, k. 12 akt ZUS nr (...)]

Odwołujący się nie jest członkiem OFE.

[okoliczność bezsporna, decyzja k. 23 akt ZUS nr (...)]

W dniu 30.05.2014r. organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję, znak (...).

[okoliczność bezsporna, decyzja k. 23 (...)akt ZUS nr (...)]

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie ww. dokumentów znajdujących się w aktach emerytalnych odwołującego się oraz aktach osobowych. Ponadto podstawę ustaleń stanowiły zeznania przesłuchanych w sprawie świadków i samego odwołującego się oraz akta emerytalne świadków.

Stanowiące podstawę ustaleń faktycznych dokumenty Sąd uznał za wiarygodne. Nie były one kwestionowane przez żadną ze stron postępowania, stąd Sąd nie znalazł podstaw by z urzędu odmówić im wiarygodności i mocy dowodowej.

Przedmiotem sporu pomiędzy stronami była ocena charakteru pracy wykonywanej przez odwołującego się w Fabryce (...) w M. oraz możliwość jej zakwalifikowania jako pracy świadczonej w warunkach szczególnych.

W tym miejscu wskazać należy, że w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie obowiązują ograniczenia dopuszczalności dowodów przewidziane w art. 246 k.p.c. i 247 k.p.c. w zw. z art. 304 in fine k.p.c. Oznacza to, że w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających charakter pracy, czasokres zatrudnienia.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przed Sądem ubezpieczeń możliwe jest wykazywanie okoliczności, od których zależy nabycie uprawnień o emerytury wszelkimi dowodami (wyrok SN z dnia 06.09.1995r., II URN 23/95, OSNP 1996/5/77, wyrok SN z dnia 02.02.1996r., II URN 3/95, OSNP 1996/16/239),

Sąd dał wiarę zeznaniom zawnioskowanych przez odwołującego się świadków, jak i jego zeznaniom, albowiem są one ze sobą zgodne, wzajemnie się uzupełniają i znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym zebrany w niniejszej sprawie. W toku postępowania nie ujawniła się żadna okoliczność osłabiająca ich wiarygodność i moc dowodową.

Świadkowie ci pracowali z odwołującym się w tym samym zakładzie. Świadek S. M. był zatrudniony w latach 1973 – 1991, najpierw jako ustawiacz maszyn czyli tłoczarz, a potem jako mistrz na Wydziale P–2. Świadek M. P. pracował w latach 1972 - 2007 jako mistrz Wydziału P–2. Świadkowie ci potwierdzili, że odwołujący się stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował jako tłoczarz. Wskazali dokładnie, na czym polegała jego praca - zajmował się ustawianiem maszyn obróbki plastycznej, pracował na najgłośniejszej maszynie na hali, tłoczył gwoździe, nity i śruby. Znajduje to potwierdzenie w uzasadnieniu wniosku z dnia 19.04.1993r. o przeniesienie R. Z. ze stanowiska tłoczarz na stanowisko ustawiacz maszyn do obr. plast. z wyższym wynagrodzeniem.

S. M. również początkowo pracował jako ustawiacz maszyn czyli tłoczarz. Wszyscy dwaj świadkowie pracowali także jako mistrzowie, na tym samym, co odwołujący się Wydziale P - 2. Świadkowie pracę na Wydziale P - 2 uznawali za pracę w warunkach szczególnych. S. M. uzyskał świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 02.07.2009r., w którym wskazano, że w latach 1973-1983 pracował jako tłoczarz, a w latach 1983-1991 jako mistrz, a prawo do wcześniejszej emerytury przyznano mu wyrokiem Sądu (akta ZUS 028024769/10). Natomiast w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 30.04.2007r. M. P. wskazano, że w latach 1973 – 2003 był on mistrzem Wydziału P-2. (akta ZUS M. P.).

Jak wynika z kart wynagrodzeń przez cały okres spornego zatrudnienia odwołujący się otrzymywał dodatek, tzw. szkodliwe.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że zeznania te stanowią miarodajny środek dowodowy na okoliczność charakteru, stałości i pełnowymiarowości pracy odwołującego się w warunkach szczególnych. Nie bez znaczenia dla ich oceny pozostaje również okoliczność wystawienia przez zakład pracy świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach uzyskali także zeznający w sprawie

świadkowie. Zatem sam pracodawca kwalifikował pracę na stanowisku tłoczarza na Wydziale P - 2 jako pracę w warunkach szczególnych, za którą wypłacał odwołującemu dodatek szkodliwy. Dokonana w tym dokumencie kwalifikacja pracy odwołującego się jest zgodna z profilem przedsiębiorstwa, które należało do sektora przemysłu metalowego.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się zasadne, co skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji.

R. Z. urodził się w dniu (...), zatem podstawą ubiegania się o prawo do emerytury jest ustawa z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2013.1440). Zgodnie z art. 24 ust 1b pkt 20 tej ustawy wiek emerytalny ubezpieczonych urodzonych po dniu 30.09.1953r. wynosi co najmniej 67 lat.

Osoby zatrudnione w szczególnych warunkach mogą przejść na wcześniejszą emeryturę. Muszą udowodnić odpowiedni staż ubezpieczeniowy oraz okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a niekiedy fakt osiągnięcia wieku emerytalnego w czasie takiego zatrudnienia.

Możliwość uzyskania emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przewiduje art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.Dz.U.2013.1440). Szczegółowe warunki, na jakich można otrzymać to świadczenie, zawarte są w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r. Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Przepisy ustawy emerytalnej za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uznają pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia, o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. Rozporządzenie zaś zawiera w formie załączników dwa wykazy rodzajów prac w szczególnych warunkach: wykaz A i B. W pierwszym z nich umieszczono prace m.in. w górnictwie, w energetyce, w hutnictwie przemysłu metalowym, w chemii, w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, w transporcie i łączności, w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywcym.

Zgodnie z art. 184 ustawy emerytalnej prawo do emerytury mężczyźnie urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ust. 4 w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, tj. 60 lat, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, tj. 1 stycznia 1999 r. osiągnął: co najmniej 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach, tj. 25 lat.

Powyższa emerytura przysługuje pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego, ewentualnie złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE na dochody Skarbu Państwa oraz rozwiązania stosunku pracy, z tym, że warunek rozwiązania stosunku pracy obowiązywał do 31.12.2012 r. Od 01.01.2013 r. warunek niepozostawania w stosunku pracy nie stanowi przesłanki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury.

Prawo do emerytury na podstawie art. 184 nabywa zatem ubezpieczony, który na dzień 1 stycznia 1999r. legitymował się wymaganym okresem ogólnym i szczególnym, natomiast wiek emerytalny osiągnął po tej dacie, niezależnie od tego, czy w chwili dożycia 60 lat miał status pracownika, wykonywał inną pracę (np. prowadził działalność gospodarczą), czy też w ogóle nie był zatrudniony (zob. uchwałę SN z dnia 8 lutego 2007r., II UZP 14/06, OSNPUSiSP 2007, nr 13-14, poz. 199; wyrok SN z dnia 18 lipca 2007r., I UK 62/07, OSNPUSiSP 2008, nr 17-18, poz. 269 i wyrok SA w Warszawie z dnia 30 kwietnia 2007 r., III AUa 791/06, Apel. - W-wa 2007, nr 3; por. też uzasadnienie wyroku SA w Szczecinie z dnia 21 czerwca 2005 r., III AUa 462/05, OSA 2006, z. 9, poz. 28).

Ze złożonych dokumentów w sposób jednoznaczny wynika, iż odwołujący ukończył już 60 lat życia i nie przystąpił do OFE.

Przy ustalaniu długości wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ZUS uwzględnia tylko te okresy, wskazane w świadectwie pracy, w których praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody (tak Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 21 września 1984r., III UZP 48/84, LEX nr 14630). Przeprowadzenie innych dowodów przewidzianych na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego na okoliczność pracy w warunkach szczególnych dopuszczalne jest, gdy pracodawca wystawił świadectwo pracy a ZUS kwestionuje jego treść, jak i wówczas, gdy dokument ten nie może zostać sporządzony. Postępowanie przed sądem (na skutek odwołania od decyzji organu rentowego) nie podlega ograniczeniom dowodowym, co wynika wprost z art. 473 k.p.c., zatem każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, Sąd nie jest związany środkami dowodowymi dla dowodzenia przed organami rentowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1999 r., II UKN 69/98, OSNP 2000/11/439).

ZUS zakwestionował zatrudnienie odwołującego się w Fabryce (...) w M. na stanowisku tłoczarza jako świadczonej w warunkach szczególnych z uwagi na wady formalne wystawionego przez ww. zakład świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że stanowisko ZUS nie jest zasadne.

Po pierwsze zakwestionowany dokument, mimo, że nie zawiera opisu rodzaju pracy świadczonej w spornym okresie przez odwołującego się zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r., to powołuje się na to Rozporządzenie i wskazuje kwalifikację jego pracy na stanowisku nastawiacza do obróbki plastycznej w powiązaniu z Rozporządzeniem z dnia 7 lutego 1983r., Wykazem A, Działem III, poz. 69. Wyjątek dotyczy jedynie jednostki redakcyjnej takiej jak punkt 3, którą wskazano w świadectwie a której brak w Rozporządzeniu. Nie mniej jednak wykaz, dział i pozycja są tożsame i wskazują na rodzaj wykonywanej przez odwołującego się pracy. Zatem ten mankament omawianego świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie dyskwalifikuje tego dokumentu jako pełnowartościowego środka dowodowego na okoliczność pracy w warunkach szczególnych.

Po drugie zarówno zeznania świadków - współpracowników, jak i dokumenty zgromadzone w aktach osobowych odwołującego się ze spornego okresu zatrudnienia wskazują, że faktycznie odwołujący się stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach tak na stanowisku tłoczarza, o której mowa w wykazie A, dział III „W hutnictwie i przemyśle metalowym”, „Prace różne w hutnictwie i w przemyśle metalowym”, poz. 69 - „Tłoczenie gwoździ, nitów oraz obsługa automatów do produkcji drutu kolczastego lub wyrobów z drutu”.

Z akt osobowych wynika, że w trakcie zatrudnienia od 02.07.1973r. do 30.09.2003r. w Fabryce (...) w M. R. Z. był w wojsku, a następnie powrócił na poprzednio zajmowane stanowisko. Świadczy o tym (...) znajdujące się w aktach osobowych. Czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21.11.1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31.12.1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 16.10.2013r. II UZP 6/13).

Łącznie odwołujący się w okresie od 2.07.1973r. do 31.12.1998r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w warunkach szczególnych w ilości 25 lat i 6 miesięcy (z w uwzględnieniem omawianego okresu służby wojskowej).

Tym samym odwołujący się udowodnił wymagane prawem 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a więc korzysta z prawa do dochodzonego świadczenia. Z tych względów Sąd zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń

Spółecznych Oddziału w P.w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy emeryturę od dnia (...)tj. od osiągnięcia przewidzianego prawem wieku. Zgodnie bowiem z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Stosownie do treści art. 118 ust. 1 a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – Sąd, orzekając o prawie do emerytury, ma obowiązek stwierdzenia, czy organ rentowy ponosi lub nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji i przyznanie tego prawa na etapie postępowania administracyjnego. Sąd uznał, że w przedmiotowej sprawie ZUS nie ponosi takiej odpowiedzialności. Dopiero przeprowadzenie szerszego postępowania dowodowego, uzyskanie akt osobowych, przesłuchanie świadków i analiza ich akt emerytalnych przed Sądem umożliwiło stwierdzenie, że w spornym okresie odwołujący pracował w szczególnych warunkach. Zgromadzony na etapie postępowania przed organem rentowym materiał dowodowy nie pozwalał jednoznacznie na ustalenie, czy odwołujący spełnił wszelkie wymagane prawem warunki uprawniające do prawa do emerytury.

Mając powyższe na względzie orzeczono jak w wyroku.